

Szerkesztőbizottság: *Jókai Anna* (elnök),
Báger Gusztáv, Csontos János, Horváth Antal,
Kalász Márton, Kő Pál, Nemes Attila,
Salamon Konrád, Szakály Sándor, Vasy Géza

Főszerkesztő: *Oláh János*
E-mail: foszerkeszto@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7035

Olvasószerkesztő, tanulmány: *Rosonczy Ildikó*
E-mail: tanulmany@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7033

Vers: *Szentmártoni János*
E-mail: vers@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7032

Próza: *Biró Gergely*
E-mail: proza@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7031

Nyitott Műhely: *Ekler Andrea*
E-mail: andrea.ekler@gmail.com

Európai Figyelő, Lapszemle: *Falusi Márton*
E-mail: europaenobszerver@magyarnaplo.hu

Könyvszemle: *Erős Kinga*
E-mail: kritika@magyarnaplo.hu

Tördelőszerkesztő: *Molnár Csenge-Hajna*
Borító: *Zách Eszter*

Ügyintézők: *Cech Vilmosné,*
Nagyné Nespor Gabriella, Nagyné Paládi Judit

Terjesztés: *Zsiga Kristóf*
E-mail: elofizetes@magyarnaplo.hu

A szerkesztőség címe (Írott Szó Alapítvány)

1092 Bp., Ferenc krt. 14.

Levelezési cím:

1450 Budapest, Pf. 77.

Számlázási cím: **1062 Bp., Bajza u. 18.**

Telefon/fax: **413-6672; 413-6673**

Szerkesztőségi mobil:

(70) 388-7034

Elektronikus levélcímünk:

info@magyarnaplo.hu

Elérhetőségünk a világhálón:

www.magyarnaplo.hu

Kiadja az Írott Szó Alapítvány (1092 Bp., Ferenc krt. 14.) és a Magyar Napló Kiadó Kft. (1062 Bp., Bajza utca 18.). Terjeszti a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága (1080 Bp., Orczy tér 1.) Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, emailen (hirlapelofizetes@posta.hu), faxon (303-3440) egy évre 7390 Ft, fél évre 3865 Ft. További információ: 06-80-444-444 Külföldi előfizetés: a szerkesztőség címén. Az előfizetési díj egy évre postaköltséggel együtt 60 USD vagy 50 EURO, mely átutalható a HVB-Bank Hungary Rt. (1065 Bp., Nagymező utca 44.) 10918001-00000421-10290001 számu számlára, vagy bankcsekkben elküldhető a szerkesztőség címére. Nyomda: Pannónia Print Kft. 1139 Bp., Frangepán utca 16.

Meg nem rendelt kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Minden felbélyegzett, válszborítékkal ellátott levélre válaszolunk. Mutatópéldány kérhető a szerkesztőségben.

Címlapon

a Nyitott Műhely vendége: **Jelenits István**
és a Nézőpont szerzője: **Hermann Róbert**
(*Tuba István felvétele, Tuba Reklámstúdió Kft.*)

A hazafiságról...

Vasárnap van. Kint ólmos szürkesség borul a tájra – a fák ágain már virágzik a zúzvara – téblábolok az ablak és a könyvespolc között a lakásban. Keresem, mit lehetne olvasni. Az Agria egy régebbi száma kerül a kezembe. Megpörgetem a lapokat, itt is, ott is beleolvasok, megtorpanok. Ni-ni, hát ilyen is van, ez a szó nincs az avított szavak gyűjteményében?

A folyóiratból Igor Safarevics, orosz matematikus és filozófus esszéje tekint rám. *Mi a hazafiság?** – kérdi a cím. Rácsodálkozva arra gondolok: én ezt a kérdést, így, ilyen egyértelműen, félelem és szorongás nélkül feltehetném-e? Nem sérteném-e mások érzékenységét? Nem válnék-e rögtön gyanússá?

Safarevics miért fogalmazhat ilyen fesztelennül? Egyértelműen! Ő nem sérti mások érzékenységét? Én, kisebbségi léthelyzetben, nyilvánosan egyáltalán feltehetném-e ezt a kérdést?

Régi, megkövült érzés, szinte beteges meggyőződés kerít hatalmába, hogy a hazát azok szeretik a leginkább, akiknek nincs. Akik nap mint nap szembetalálkoznak hiányával. S akit, akiket, így vagy úgy, nap mint nap figyelmeztetnek arra, hogy nekik nincs hazájuk.

Persze kérdés az is, lehet-e szeretni, ami nincs. Én, aki egyike vagyok azoknak, akiknek nincs – az állam, amelyben élek, s amelynek lojális polgára vagyok, nem hazám, s az ország, amelyet hazaként szeretek, nem az én országom –, vallom, igen. Önzetlenül is! Vagy talán úgy a leginkább! Önzetlenül, de keserű érzéssel. Sokszor eljátszom a gondolattal, mi lenne, hogyha volna? Ha volna! Ha birtokolnám? Mert birtokolnám, már rögtön nem is jelentene annyit? Megszűnne az a gondolatfájdalom, amit a hiány okoz? Kisebbségi magyarként nemegyszer szembesültem azzal a gondolattal, a haza hiánya, mint a csonkolt kéz, a csonkolt láb hiánya – viszket, fáj. S persze, tudom azt is, mi, kisebbségiek hogyan próbáltuk megélni mindezt, őrizni veszendő értékeinket: „nyelv-haza”, „szülőföld-haza”, „haza a magasban” fogalmakba kapaszkodtunk, burkolóztunk – miközben a távoli hazára gondoltunk. „Édes anyanyelvről”, a „sajátosság méltóságáról” beszélünk, miközben magyarságunkra gondoltunk. Miközben „összevillant” a tekintetünk.

Tehát, avított dolog-e a hazaszeretet?

Nézzük, mit is mond Safarevics: „...a hazafiság az érték érzése, minden ember számára életszükséglet, hogy bekapcsolódhasson a nép nagy egyéniségébe. Vagy másrésről: a hazafiság a népi egyéniséget őrző ösztön. Energiatöltet, a nép egységét megőrizni hivatott számtalan eszközt – nyelvet, nemzeti kultúrát, a történelmi hagyomány érzését, a vallás nemzeti vonásait – mozgásba hozó motor. Ezért a hazafiúi érzés kihunyása a legbiztosabb jele, hogy egy nép a végét járja: élőlényből halott géppé válik, amelyet lekapcsoltak az őt hajtó energiaforrásról. A hazafiúi érzés mesterseges tönkretétele pedig egy nép kiirtásának a legbiztosabb útja... A hazafiúi érzés hiánya a nép szervezetét roncsoló betegséghez hasonlítható, de nem közönséges betegséghez, hanem az AIDS lelki megfelelője, mert nem valamelyik szervet teszi tönkre, hanem a központi védekező rendszert.”

Lőrincz György

* II. évfolyam. 2. szám, Babus Antal fordítása

Lőrincz György: <i>A hazafiságról...</i>	1
--	---

LÁTHATÁR

Nagy Gábor: <i>Havazás; Fénykép; Vers óra</i>	3
Jámborné Balog Tünde: <i>Árnyékhuszárok</i>	5
Ágoston Csilla: <i>Élő anyag</i>	10
Czigány György: <i>Capriccio; E-mail</i>	11
Leonyid Volodarszkij: <i>Orosz parsifal; Karácsony fényköre; Krisztus homokszemei</i> (Cseh Károly fordításai) ..	12
<i>Voronyezs alatt</i> (Marosi Lajos fordítása)	13
Dalos Margit: <i>Vákuum</i>	14
Szauer Ágoston: <i>Költözés után; Kapcsolódás</i>	20
Kollarits Krisztina: <i>„Szereplője lettem a halálos, komor tragédiának”</i> (Tormay Cécile Bujdosó könyve)	21
Vasadi Péter: <i>Könnyű igában</i>	30

NYITOTT MŰHELY

Csábi Domonkos: <i>„A feladatok találtak meg”</i> (Beszélgetés Jelenits Istvánnal)	31
--	----

NÉZŐPONT

Hermann Róbert: <i>Negyvennyolcas történetünk mai állásáról (I. rész)</i>	43
---	----

KÖNYVSZEMLE

Kovács István: <i>A rendszerváltás szaggatott regénye</i> (Alexa Károly: <i>Hírnapló</i>)	64
Hegedűs Imre János: <i>A Vízjel sorozat újabb köteteiről</i> (Ködöböcz Gábor: <i>Megtartó párbeszéd; Nagy Gábor: Az értelmezésig és tovább; Pomogáts Béla: Példázatos krónikák; Vincze Ferenc: Hagyományok terhe</i>)	66
Ferdinandy György: <i>Nyugati magyar irodalom?</i> (Arday Géza: <i>Írók az emigrációban</i>)	69
<i>Szerzőink</i>	70

**Lapszámunk 1848–49-es képmellékleteit
Hermann Róbert saját gyűjteményéből bocsátotta rendelkezésünkre**